

ATỌNIMEOTÙ AHỤ DỊ NSỌ

Ndi Hibru 1:1-14.

IHEÒMỤMỤ 432

Nke Ndị okenye

AMAOKWU IBUN'ISI: “Mgbe ọ bula Ọ gākpọbatawori ọkpara ahụ n’elu-uwa ebe madu bi, Ọ si, ka ndi-mọ-ozu nile nke Chineke kpọ kwa isi ala nye Ya” (Ndi Hibru 1:6).

“CHINEKE, mgbe Ọ gwarari nna-ayi-hà okwu n’oge ochie nime ndi-amuma n’iberibe akwukwọ di iche iche na uzọ di iche iche,

“Ọ gwara ayi okwu n’ogwugwu ubochi ndia nime Ọkpara, Onye O doro onye-nketa nke ihe nile, Onye O site-kwa-ra n’aka-Ya me uwa nile:

Onye, ebe Ọ bu nnwupu nke ebube-Ya na onyinyo nke udi-Ya, ebe O nēbu kwa ike nile site n’okwu nke ihè-Ya, mgbe Ọ sachasiri nmehie nile ayi, Ọ we nọdu n’aka-nri nke idi-uku ahu di n’elu” (Ndi Hibru 1:1-3).

Idi ukwu ahụ nke Dị nsọ

Lee ụdị isiokwu nke kachasi di ebube nke eji emeghe Akwukwọzi a -- mkpughe nke Chineke nye mmadu! Ọ bu onyinyo nke Ụdị ya, nnwupu nke ebube Ya. Chineke, nime Agba Ọhụ, kpughere Onweya site n’Onyenweanyi Jisọs Kraist. Nke ahụ bu ebumn’obi nke eji malite ide Akwukwọ a. N’ihi nke a, anyi nwere n’ebe a, mkpughe nke ka mma. Iwu ahụ apughị ikpughe Chineke n’òzùzùòkè. Ma Jisọs Kraist puru; Ọ bu mkpughe zuruòkè nke Chineke.

Ọtutu mgbe nime ijéozu nke Jisọs n’eluwa, Idjukwu ahụ naenwupu n’ókè nchawaputa nke mere na ndi náeguzo n’iru Ya naanò n’ókè egwù na nsọpuru. Mgbe ezipuru ndiagha ijide Jisọs ha dalara azu mgbe egwù jidere ha site n’idjukwu nke iru Ya.

Mgbe Jisọs kpọpọ Pita, Jemes, Jọn rigoro n’Ugwu Mnwogha ahụ, ha huru ebube ahụ. O kwuwori na mgbe garaaga si na ufodu nime ha agaghị edetu onwu ire rue mgbe ha gaahu Nwa nke mmadu ka Ọ naabia n’ebube Ya. Ka ubochi asato gasiri ha rigoro n’ugwu ahụ o wee nwoghaa n’iru ha. Nke ahụ bu ebube nke Onye ahụ nke Nna ahụ muru naani Ya -- Onye juputara n’amara na eziokwu. Nke a bu ebe akowara Jisọs, Onye nwere ụdị niile nke eji mara Chineke n’OnweYa.

Agabibi onye ahụ naemegide Kraist site na nnwupu nke obibia Ya. Jisọs gaabia n’ókè ebube n’oge ahụ Ya na ndi mmuozu niile ahụ dinsọ.

Jisọs, Onyeòkikè

Jisọs bu Onyeòkikè, ekèkwara uwa niile site n’okwu nke ike Ya. Ọ bughị naani nke ahụ, Ọ naejigide kwa ha. Ọ bughị naani na O kèrè ha, kama ekèrè ha nye Ya dika eweputara ya n’ebe a. Anyi naahuta n’uzo di ntà ihe banyere Jisọs Kraist nammalite nke Akwukwọzi a nke naenye anyi nkowa di ntà banyere onye Nwoke nke Galili ahụ bu, Onye zoworo ijè otu mgbe n’uwa nke a, Onye “biakutere ihe nke aka Ya, ma ndi nke aka Ya akpobatagh Ya.”

Pọl naewelite eziokwu ahụ na emere Jisọs ka Ọ di mma nke ukwu karja ndi mmuozu. Ndi mmuozu bu ndi ekèrèkè; ma ekèghị Jisọs èkè. Ya na Nna ahụ nori site na mbu, site n’ebighiebi niile -- Jọn weputakwara nke ahụ. Ọ siri, “Na mbu ka Okwu ahu diri, Okwu ahu na Chineke di-kwa-ra, Okwu ahu buru kwa Chineke.”

Ma ọ bu onye n’etiti ndi-mọ-ozu ka O kwuworo okwu banyere ya mgbe ọ bula, si, Nọdu ala n’aka-nrim, Rue mgbe M’gedo ndi-iro-Gi ka ihe-ngbakwasi ukwu-Gi abua?

“Hà nile abugh ndi-mọ nēfè òfufè, ndi eziputara ijè ozi n’ihi ndi gaje iketa nzoputa?” (Ndi Hibru 1:13, 14).

Anyị akọwapụtawo n'ebe a otú esi welie Jisọs elu karịa ihe niile ekèrèkè. I puru imalite ihu otu oge a nke anyi naebi nime ya si di mma karịa Agba Ochie dika mputa nke anyanwu si enwukari kpakpando niile nke abali. Mgbe anyanwu naaputa kpakpando niile naezopu n'anya; ka ebube nke oge a tiwakwara n'owa, ebube nke ochie ahụ malitere igabiga.

Atonimeotu Ahu

Enwere ozizi anaekwusa n'ubochi taa nke naagonari Atonimeotu ahu -- ebube ato ahu nime Ibusi Chineke. Amuma di icheiche nime Agba Ochie, n'iwebata ya nime Agba Ohuu, na eweputa nkeoma Onye nke Abuo ahu nime Atonimeotu, Onyenweanyi Jisọs Kraist, iche site na Nna ahu; enwekwara ebe ogugu ndiozo naekwu ihe banyere Mmuo Nso naenye kwa Ya udi nke mmadu n'otuka ahu. Anyi nwere otutu ebe ogugu nime Akwukwonso dika ihe mgbakwasikwu anyi nke enwere banyere Atonimeotu. O bu ihe eji iwé agonari naelegianya n'azu n'ubochi ndia.

"Trinitiy" bu okwu Latin nke putara "okpuku ato" maobu "ato-nime-otu." Etinyere ya Ibusi Chineke ahu n'ihu na Akwukwonso naegosiputa n'ezie Ebube ato nime Ibusi Chineke ahu.

Chineke Inwe Udi mmadu

Mmadu bu onye nwereike ichéechiché, ikwuokwu na imeihe. Nkwa nke Webster bu: "Ihe di ndu nke nwere nghota, nke nwere ike iche uche, na imata ihe ziriezi." Chineke nwere ike ndi ahu niile. O buru na Okpara ahu naagwa Nna ahu okwu, Nna ahu naagwa kwa Okpara ahu okwu, anyi puru iwere ha abuo dika ndi di n'udi mmadu.

N'oge ikpezu ndia anyi nwere ozizi nke mmadu n'otuka ahu nke naewezuga idi n'udi mmadu, o buhi naani nke Okpara ahu na nke Mmuo Nso, kama nke Chineke OnweYa. Otutu ozizi nke mmadu na ngota nke Ogbaraohu ka esitere na nke a wulite. Ha kwenyere na Chineke bu naani ike gbasa ebe niile, dika eletriik. Eletriik bu ike, ma o nweghi udi nke mmadu nime ya. Eletriik enweghi ike icheuche maobu ime omume dika mmadu.

Nna ahu na Okpara

O di mkpa ka anyi mara nguzo anyi site n'Akwukwonso banyere ozizi ndi a di oké mkpa nke Baibul, imara n'eziokwu ihe bu nguzo anyi, na inwe ike inye osisa. N'amaokwu nke ise nke Ndi Hibru 1, anyi nwere ebe naatu Abi Oma nke abuo aka:

"... Mu onwem gaburu Ya Nna, Ya onwe-ya gabukwa-ram Okpara."

Nke a n'uzo dorooanya naatu nnoo aka banyere Mesaia ma nwe kwa mkwagide nke Testament Ohuu. Ozu kwa na Ndi Hibru 1:10-12:

Ozo kwa, Gi onwe-gi, Onye-nwe-ayi, na mbu ka I toro nto-ala nke uwa; olu aka-Gi ka elu-igwe bu kwa:

"Ha onwe-ha gala n'iyi; ma Gi onwe-gi nanogide: ha nile gaka kwa nka dika uwe;

"Dika akwa-ngbokwasi ka I gapi akota kwa ha, dika uwe, agagbanwe kwa ha: ma Gi onwe-gi bu Onye ahu Nke nadi mgbe nile, aru-Gi nile agagh-agwu kwa agwu."

Ihe ndia niile ka ekwuru banyere Jisọs Kraist. N'ebe a akporo Ya "Chineke" -- iranrata, Ya na Nna ahu n'uzo o bua.

N'Abi Oma 102, i gaahu ebe okwu ndi ahu si puta. Anyi nwere ikike site na Testament Ohuu isi na o naekwu banyere Jisọs Kraist. Abi Oma 110 ka arutukwara aka na Ndi Hibru 1:13:

"Ihe nke si n'onu JEHOVA puta (ma-ebu, Jehova) nasi onye-nwem, Nodu ala n'aka-nrim, rue mgbe M'gedo ndi-iro gi ka ihe-ngbakwasi diri ukwu-gi abua."

N'ebe a anyi naahu mkparita uka n'etiti ha abuo, Nna ahu na Okpara ahu; "Ihe nke si n'onu JEHOVA puta (ma-ebu, Jehova) nasi Onye-nwem, ..." O buhi naani na ekwuru nke ahu nime Akwukwo ozi anyi nye Ndi Hibru, kama Jisọs onweYa kwukwara ihe di n'Abi Oma a na Matiu 22:41-44.

Jisọs, mgbe Ọ naagwa ndị Farisii a náekweghịekwe okwu, laghachiriazi n'ihe edere n' Akwụkwọnsọ nke ha onwe-ha naekwu na ha kwenyere na ya, igosi na Mesaia ahụ bụ Ọkpara Chineke dī ndụ tūkwasi kwa na ị bụ Nwa Devid.

Ị hụwo n'uzọ zuruòkè nime Agba Ochie niile otú esi mee ka ịbụ Ọkpara ahụ nke Jisọs Kraist, dika Onye nke Abụọ nke atọnimeotù ahụ buru ihe guzosiriike náenweghị obiabụọ, ebe Ọkpara ahụ naagwa Nna ahụ okwu Nna ahụ naagwa kwa Ọkpara ahụ okwu; ọ bughị náání n'otù ebe, kama n'otutu ebe. Ha niile nwere ákàrà mkwagide nke Agba Ọhụ.

Ụbara nke Aha

“Na mbu Chineke kèrè elu-igwe na uwa” (Jenesis 1:1).

Okwu ahụ nke atughariri kpọọ ya Chineke n'ebe a bụ “Elohim” n'asusụ Hibru, ọ dī kwa n'udī nke ụbara (ihe kariri otù n'ọnụọgụ). Ọ bụ udī anaekiri ede ya ná enweghị mgbanwe n'akụkụ niile Baijbul. Okwu ahụ bụ “him” naenye okwu ahụ (Elohim) ọnọdu nke ụbara. Nke ahụ bụ ụzọ esi eme ka okwu ghọọ ụbara n'asusụ Hibru. N'aha ahụ onweya ka akwara ịkarī otù nke dī n'Ịbuisi Chineke ahụ. Ma, n'uzọ ijuanya “Elohim” bụ okwu ahụ nke dī n'ụbara ka anaedekọ ya nángwá (verb) nke naegosi otù ihe nke bụ “kèrè.” Dika iwu nke utoasusụ (grammar) si dī nke ahụ agaghị ekwesiekwesi, ma ọ bụ ihe dabara nkeoma n'iheomumụ -- Baijbul (Theology) n'ihī na ebe “Elohim” naegosi ịdī otutu nke ndī nwe aha ahụ, okwu ahụ bụ “kèrè” naegosi ịdīn'otù nke imeihe: na ha niile naalọlọ dika otù onye. N'ebe a anyi nwere ịdī otutu ahụ nime otù.

“Chineke we si, ka ayi kpua madu n'oninyo-ayi, dika oyi-ayi si di ka ha nwe kwa ike n'aru azu nke oké osimiri, na n'aru anu-ufe nke elu-igwe, ...” (Jenesis 1:26) (“Ka ayi” bụ okwu dī n'ụbara).

Ọzọ na Jenesis 3:22:

“JEHOVA, bụ Chineke, we si, le madu ahu aghowo ihe dī ka otù onye nime ayi, ...” (N'udī ụbara ọzọ kwa).

Emesija, na Jenesis 11:7. Nke a bụ mgbe ha wusiworori ulolu nke Babel.

“Ngwa, ka ayi ri da, ghagbue asusụ ha n'ebe ahu.” (N'ebe ahụ ka enwere ịdī otutu ọzọ).

Ebube Atọ

Mgbe Jisọs siri n'ozara pụta O biliri jee Nazaret, obodo nke aka Ya. N'Ụbọchị Izuike Ọ bara nime ulonzukọ wee saghee Akwụkwọnsọ guo site n'akwukwo Aisaia, isi nke iriisii na otù (61), amaokwu nke mbu:

“Mọ nke Onye-nwe-ayi, bú JEHOVA, di n'arum; n'ihī na JEHOVA etewom manu izi ndi ewedara n'ala ozi oma;...”

Ọ gawori nime ozara ahụ ngwangwa emesiri Ya baptizim ka ewee nwaa Ya. Otitemanụ ahụ nke Aisaia buru amuma banyere ya: “JEHOVA etewom manu,” ka emezuru na ọwụwummiri Ya. Otitemanụ ahụ bụ maka ijéozī. Anyi nwere ike ịgụ ya n'uzọ dī nkénké nime Matiu isi nke atọ (3):

“Ma mgbe emere Jisus baptism, ngwa ngwa O si na miri rigota: ma le, emeghere elu-igwe nye Ya, O we hu Mọ nke Chineke ka Ọ nēfeda dika ndurù, nēbekwasi kwa Ya:

“Ma le, olu sitere n'elu-igwe, si, Onye a bu Ọkparam M'huru n'anya, Onye ihe-Ya dim ezi nma” (Matiu 3:16, 17).

N'ebe ahụ ahuru Jisọs dika mmadu, Mmụọ Nso ahụ n'udī nke nduru, na olu nke Nna ahụ sitere n'Eluigwe. Ọ dībeghị mgbe ọ bula ekpughere Nna ahụ nye anya nke anaru; ma ekpughewo Jisọs, n'otù aka ahụ ka ekpughekwaro Mmụọ Nso n'otù oge a. N'ebe ahụ ka enwere Atọnimeotù ahụ -- Ebube Atọ ahụ niile.

Óké ihe ahụ nke mere n'otitemanụ ahụ etere Onyenweanyi Jisọs Kraist bụ Mmụọ ahụ nke náabjakwasị Ya. Ọ malitere ijéozī Ya n'oge ahụ awuru Ya mmiri. Ekwusara ya n'ike site n'olu nke

Chineke nke sitere n'Eluigwe. Anyị nwere ihe mgbakwasịkwụwụ ririnne banyere òzízí anyị nke Ebube Atọ ahụ nime Ịbụisi Chineke. Anyị nwekwara Atọnimeotù n'ụkpụrụ nke ọwụwụmmiri:

“Ya mere, ganu, me mba nile ka ha buru ndi nēso uzom, nēme ha baptism bā n’aha nke Nna, na nke Ọkpara, na nke Mọ Nso” (Matiu 28:19).

Mmụọ Nso Ahụ

Akpọrọ Mmụọ Nso ahụ aha n'ụkpụrụ nke ọwụwụmmiri. Ọ pụtara ihè na ọwụwụmmiri nke Jisọs Kraist. Anyị nwere okwu naanochi aha mmadụ “Mu,” nke ọzọ “Ya” maọbụ “O” na “Gi” ha niile naekwu ihe banyere Mmụọ Nso.

“Mu onwem gēkpe-kwa-ra Nnam, Ọ gēnye kwa unu Onye-nkasi-obi ọzọ, (Anyị gaahu n’amaokwu ndi náesota na nke ahụ pụtara Mmụọ Nso) ka Ọ nọyere unu rue mgbe ebigh-ebi, (Ghọta na okwu ahụ naanochite aha mmadụ “O naekwu ihe banyere Onye nkasiobi ahụ)

“Bu Mọ nke ezi-okwu: Onye uwa nāpugh inara; n’ihi na ọ digh-ahu ya, ọ digh-ama kwa Ya: unu onwe-unu mara Ya; n’ihi na Ya na unu nānọgide, Ọ gānọ kwa n’ime unu” (Jọn 14:16, 17).

Anyị apughị ịkpọ nke ahụ nkàokwu ebe anaekwu ya mkwukwasị. Onye dere akwụkwọ a leziri anya nye otù onye a nime Atọnimeotù ahụ okwu náanochita aha mmadụ. Ka anyị gaa n’amaokwu nke iri abụọ na isii 26:

“Ma Onye-nkasi-obi ahu, bú Mọ Nso, (N’ebe a Onye-nkasi-obi ahụ nke ekwuru okwu banyere Ya site ná mmalite Testament Ọhụ rue n’ogwugwu ya ka emere ka amara na ọ bú Mọ Nso) Onye Nnam gezite n’aham, Onye ahu gēzi unu ihe nile, me kwa ka unu cheta okwu nile Mu onwem gwara unu” (Jọn 14:26).

Mmụọ Nso ahụ bú kwa Onye apụrụ ime ihe gaewuta Ya. Pọl na enye anyị iwu, “Unu emekwa-la ihe gēwuta Mọ Nso nke Chineke” (Ndi Efesọs 4:30). Ihe náenweghị ndụ maọbụ ihe naenuputa enuputa, dika ụfọdụ naakowa banyere Mmụọ Nso, ka anaapughị ime ihe gaewuta ya, ma apụrụ ime ihe gaewuta Mmụọ Nso; nke ahụ mekwara ya ka O nwee ụdị nke Mmadụ.

O nwere ike inye iwu na ike nke iziga maọbụ izipụ ndjọzi ahụ.

“Ya mere ndi ahu, ebe Mọ Nso zipuru ha, ha ridata na Seleusia; ha we site n’ebe ahu ba n’ugbo je Saipros” (Ọlu Ndi-ozí 13:4).

Nke a bú mgbe Pọl na ndi ahụ náesouzo Jisọs nọ n’otù nime njem nke mkwusanjègharị ha. Ị gaahụ na ọ bú Mmụọ Nso naatuziri ha aka n’ijè ha. Egosiputakwara n’Akwụkwọnsọ na Ọ bú onye nwere amamihe. Tugharị ná I Ndi Kọrint 2:9-11:

“Kama dika edeworo ya n’akwụkwọ nsọ, si, ihe anya náhugh, nke nti nánugh kwa, nke nābāgh kwa n’obi madu, ka ha ra, bú ihe Chineke doziri ndi huru Ya n’anya.

“Ma ọ bú ayi onwe ayi ka Chineke kpughere ha site n’aka Mọ Nso: n’ihi na Mọ Nso nēnyocha ihe nile, ọbuná ihe nile di omimi nke Chineke.”

Nke ahụ naegosiputa ịbụ onye nwere ụdị nke mmadụ. Ihe náenweghị ndụ, maọbụ ihè naenwuenwu apughị inyocha ihe n’ụdị esị kwue ya n’ebe a.

“N’ihi na ònye n’etiti madu matara ihe nile nke madu, ma-ọbugh mọ nke madu ahu, nke di nime ya? ọbuná otù a ọ digh onye mara ihe nke Chineke, ma-ọbugh Mọ nke Chineke.”

Anyi naahụ n’ebe ahụ na Mmụọ ahụ ka egosiputara dika onye nwere amamihe. N’ikpeazu n’Ọlu Ndi-ozí 13:2:

“Ma mgbe ha nēfè Onye-nwe-ayi òfufè nēbu kwa ọny, Mọ Nso siri, kewaputaram Banabas na Sọl ilu ọlu nke M’kpọworo ha ka ha lua.”

N’ebe ahụ Mmụọ Nso naekwuokwu, anyị nwekwara okwu ahụ náanochita aha mmadụ “Mu.”

Asị na ọ dighi ebe ị guzoroeguzo n’ihe banyere Baibul -- na amaghị banyere ya na ọ dighi ihe ọ bụla ị maara banyere Atọnimeotù ahụ, ma ị gụwo ihe ndia edere n’akwụkwọnsọ; gini gaabụ mkpebi gi?

Ọ gaghị abụ na onye a ekwuru ihe banyere ya bụ mmadụ? Ọ dị Ebube atọ -- Egosiputara na onye ọ bụla nime ha nwere ụdị nke mmadụ.

Ya mere nke a bụ n'ikwu na enwere Ebube atọ nime Iḅuisi Chineke, náagbanyeghị ihe nwere ike iḅu mkwenye dī icheiche nke ọtutụ mmadụ dīka ha nwere banyere òzízí a. Mkwenye dī icheiche nke umummadụ agbasaghị anyị; ihe gbasara anyị bụ ihe Okwu Chineke naezi anyị. Anyị emewo ka O guzusieike n'ebe a n'uzọ pụtara ihè na ọ naakuziri anyị ihe banyere inwe ụdị mmadụ nke Iḅuisi Chineke.

Otù Chineke

Dīka anaezi anyị n'uzọ pụtara ihè site n'Akwukwọnsọ na enwere Ebube atọ nime Iḅuisi Chineke, otú a ka anaezi kwa anyị n'uzọ pụtara ihè idin'otú nke Iḅuisi Chineke ahụ -- nke bú, na Chineke bụ otù. N'ebe a ka iheisungogọ ahụ batara. Ọ dī iheomimi dī nime Atonimeotù ahụ nke anyị naapughị inwe ọziza banyere ya. Ọ dī kwa ọtutụ iheomimi ndiọzọ banyekwara nke a. Anyị adighị anwa inye òzízá banyere ha. Anyị naagbalị náánj iwere ihe ahụ nke Baiḅul naezi. Ọ naakuzi n'uzọ pụtara ihè, Ebube atọ, ma n'otùaka ahụ ka ọ naakuzi kwa n'uzọ pụtara ihè na otù Chineke dī; ya mere, aghaghị inwe ihe dī iche n'ebe idin'otù ahụ dī site n'ihe enwere n'ebe idī n'udī nke mmadụ ahụ dī. Ka anyị gaa ná Ndi Hibru 1:3:

“Onye (nke bú Jisọs) ebe ọ bu nnwupu nke ebube-ya na onyinyo nke udi-Ya, ...”

Jisọs bụ onyinyo nke ụdị nke Nna ahụ. Jisọs siri Filip “Onye huworom anya ahuwo Nnam anya” (Jón 14:9). Ma O kwughị na Ya bụ Nna ahụ, Ọ siri, “Onye huworom anya ahuwo Nnam anya.” N'ihì gini? N'ihì na Okpara ahụ bụ onyinyo nke ụdị nke Nna ahụ. Eweputara ihe dī iche. Na Jón 1:1 ọ naasi, “Na mbụ ka Okwu ahụ diri, Okwu ahụ na Chineke dī-kwa-ra, ... ” Nke bụ na Okpara ahụ na Nna ahụ nọri. Okwu nke naesochi ngwangwa bụ, “... Okwu ahu buru kwa Chineke.” Nke pụtara na n'otù ụzọ, Ya na Chineke nọri, ma n'uzọ nke ọzọ kwa, Ọ bụ Chineke. N'udī nke mmadụ Ya na Chineke nọri, ma n'uzọ nke ọzọ kwa, Ọ bụ Chineke. N'udī nke mmadụ Ya na Chineke nọri, ma n'udī nke iḅuchi Ọ bụ Chineke. Ya mere n'oyiyi maobu n'udī nke Iḅuchi, Chineke bụ otù, ma n'udī nke mmadụ Iḅuisi Chineke dī atọ. Nke ahụ bụ otú anyị nwere ike ijedebe n'ihe gbasara nke a. Ọ baghị urù igbalị n'ichemiwe échichè ka ewee cheputa ihe bụ òzízá dī nime ya. Ọ bụ site n'uzọ dī otú a ka ọtutụ òzízí ụgha dī icheiche siri bata nime ụwa. Anyị naewere nnọọ okwu ahụ doroanya náarughịka nke Okwu Chineke kwuru. O kwesighị iḅu ihe siriike inabata.